

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

Factors Influencing Household Waste Management in Yod Kang Subdistrict

Na Mon District Kalasin Province

เฉลิมพล ศรีวิบูลย์¹, สันญา เคนาภูมิ², และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร³

Chalermphol Sriwiboon¹, Sanya Kenaphoom² and Saovalak Kosonkittitumporn³

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3} คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Master of Public Administration (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

^{2,3} Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

E-mail: sriwibulychelimpl@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2944-6407>

E-mail: zumsa_17@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9833-4759>

Corresponding author e-mail: Saovalakkk@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0589-2525>

Received 29/01/2023

Revised 30/01/2023

Accepted 31/01/2023

บทคัดย่อ

ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกขณะเนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งจากการพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกสบายและการอยู่อาศัยของชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่น โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะในครัวเรือน (2) เพื่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านจิตสำนึก ความรับผิดชอบในตัวเอง ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 57.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน ได้แก่ ผู้นำชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้คนในชุมชนมีการคัดแยกประเภทขยะก่อนนำไปทิ้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักจัดขยะประเภทเศษกิ่งไม้ ใบไม้ ใบหญ้า เพื่อลดภาระ ในการจัดเก็บ ควรซ่อมแซมเสื้อผ้า รองเท้า เบื้องต้น และประชาชนควรรู้จักเก็บรวบรวมขยะที่รีไซเคิลได้ไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล; การจัดการขยะ; ครัวเรือน

Abstract

The amount of solid waste is increasing all the time due to the rapid expansion of the development of more technology to facilitate the comfort and living of dense urban areas, especially in developing countries. This research study has the objectives; (1) To study the level of household waste management. (2) Analyze the factors influencing household waste management. And (3) study suggestions on factors influencing household waste management. This study was conducted in the Yod Kang sub-district, Namon district, Kalasin province, which was quantitative research. The sample consisted of 382 eligible voters. The data collection tools were statistical questionnaires used to analyze the data: percentage, mean, frequency, standard deviation, and linear regression multiple analysis. The results showed that (1) The overall level of household waste management is at a high level. (2) Factors influencing household waste management, such as promotion from local government organizations, self-responsibility awareness, and household members' participation, can be predicted at 57.70 percent with significant Statistics at level .05. And 3) suggestions on factors influencing household waste management, namely; community leaders should have public relations campaigns for people in the community to sort waste types before disposing of. The local government should publicize the public to know how to dispose of waste such as branches, leaves, and grass to reduce the burden of collection. The clothing and shoes should be repaired initially, and people should know how to collect recyclable waste to sell to generate income.

Keywords: Influencing Factors; Waste Management; Household

บทนำ

ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ เนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งจากการพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกสบายและการอยู่อาศัยของชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่น โดยเฉพาะในประเทศไทยกำลังพัฒนา โดยในแต่ละวัน จะมีขยะมูลฝอยถึง 3,532, 252 ตัน และมีปริมาณขยะเฉลี่ย คิดเป็น 1.2 กิโลกรัม/คน/วัน ขยะนวนมหาศาลนี้ หากมีการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธีจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สุขภาพอนามัยของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ก่อให้เกิดความรำคาญ ก่อให้เกิดมลพิษ และสารพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงพาหะของโรค โดยในแต่ละปีจะมีผู้เสียชีวิตประมาณ 5,000,000 คน จากโรคที่มีสาเหตุมาจากการจัดการขยะที่ไม่ดีพอขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในประเทศไทยมากถึง 27.06 ล้านตัน เมื่อเทียบปริมาณขยะแล้วใน 1 วัน มีคนทิ้งขยะวันละ 1.14 กิโลกรัมต่อคน โดยนอกจากข้อมูลของปริมาณขยะที่พบแล้วยังมีเรื่องของ การทิ้งขยะและกำจัดขยะได้ไม่ถูกวิธี ส่งผลให้

[272]

Citation:

เฉลิมพล ศรีวิบูลย์, สันญา เคนาภูมิ, และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (1), 271-282.

Sriwiboon, C., Kenaphoom, S., & Kosonkittiporn, S. (2023). Factors Influencing Household Waste Management in Yod Kang Subdistrict Na Mon District Kalasin Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (1), 271-282; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.18>

สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมและส่งกลิ่นรบกวนต่อพื้นที่อยู่อาศัยโดยรอบ ปัญหาขยะล้นเมืองในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาที่ยังแก้ไขได้ยากเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจเรื่องของการคัดแยกขยะ รวมถึงการกำจัดขยะที่ถูกต้อง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นจะพบปัญหาการถ่ายเทขยะไม่ทัน หรือการทิ้งขยะไม่เป็นที่ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะสะสมจนกลายเป็นวิกฤตเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยได้ในที่สุด (กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 โดยการจัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นประเด็นท้าทาย ที่ต้องเร่งดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้แก่ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพ สิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถ ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำหรับพื้นที่ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาในการกำจัดขยะที่ประสบ คือ พื้นที่ในการทิ้งขยะ ประชาชนมีการกำจัดขยะด้วยวิธีการเผาและหากเป็นขยะเปียก ประชาชนจะนำมาทิ้งกองในบริเวณพื้นที่ทั่วไปของตำบลยอดแกง ซึ่งเกิดปัญหาของแหล่งในการกำจัดขยะและด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น จำนวนการประชากรมากขึ้น สถานประกอบการมากขึ้น รวมไปถึงการขาดความรู้เรื่องของการจัดการขยะในภาคเอกชน ทำให้การจัดการขยะในพื้นที่นั้น เป็นไปได้ยากที่จะประสบความสำเร็จ และเมื่อขยะถูกกำจัดด้วยกระบวนการที่ไม่ถูกต้องจึงนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจและที่สำคัญปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบหนึ่งต่อสุขภาพจากการไม่แยกขยะและไม่มีการจัดการพื้นที่ที่กองให้ถูกต้อง มีได้ตั้งแต่ จากการการรับสารเจือปนตั้งแต่ที่เป็นเชื้อโรค ไมโครพลาสติก (พลาสติกขนาดเล็กมาก ๆ ที่แตกจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์) และสารเคมีอันตรายอย่างสารตะกั่วและโลหะหนักในขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึมลงดินและย้อนกลับมาหาคนและสัตว์ในผัก อาหาร ทะเล เนื้อสัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกง, 2564) ดังนั้น ปัญหาในการกำจัดขยะ

[273]

Citation:

เฉลิมพล ศรีวิบูลย์, สันญา เคนาภูมิ, และ เสาวลักษณ์ โกศลจิตติอมพร. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (1), 271-282.

Sriwiboon, C., Kenaphoom, S., & Kosonkittiporn, S. (2023). Factors Influencing Household Waste Management in Yod Kang Subdistrict Na Mon District Kalasin Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (1), 271-282; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.18>

ของพื้นที่ตำบลยอดแกลง ยังคงเป็นปัญหา อยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาวิจัยปัญหาของพื้นที่ เพื่อให้ดำเนินการวิจัยในประเด็นขยะโดยมีความมุ่งหวังว่า ผลการวิจัยที่ได้นั้นจะนำไปสู่การกำจัดขยะที่ยั่งยืน ซึ่ง จะนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ถึงการจัดทำรูปแบบการกำจัดที่เหมาะสม การแก้ปัญหาดังกล่าวในการกำจัดขยะ ของในพื้นที่ตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ครัวเรือนในพื้นที่ตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ และมีหน้าที่รับผิดชอบหลัก ในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนเขตตำบลยอดแกลง หลังคาเรือนละ 1 คนจำนวน 18 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 1,825 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกลง, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนในตำบลยอดแกลง จำนวน 390 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973: 727)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเป็นประเภทสอบถามรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ การศึกษา

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกลง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 นำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลยอดแกง เพื่อประสานข้อมูลการเก็บข้อมูล
- 4.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 4.3 ให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย
- 4.4 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการ ดังนี้

- 5.1.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
- 5.1.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้ว ลงรหัสตามแบบ (Coding Form)
- 5.1.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อมากำหนดเกณฑ์ของการให้คะแนน ดังนี้

5.2 การจัดกระทำคะแนนระดับขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Lilert's Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่

มากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551: 186) ตามเกณฑ์คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 1.00-1.80	หมายถึง น้อยที่สุด
ระดับคะแนน 1.81-2.60	หมายถึง น้อย
ระดับคะแนน 2.61-3.40	หมายถึง ปานกลาง
ระดับคะแนน 3.41-4.20	หมายถึง มาก
ระดับคะแนน 4.21-5.00	หมายถึง มากที่สุด

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับการจัดการขยะในครัวเรือนในเขต ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขต ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

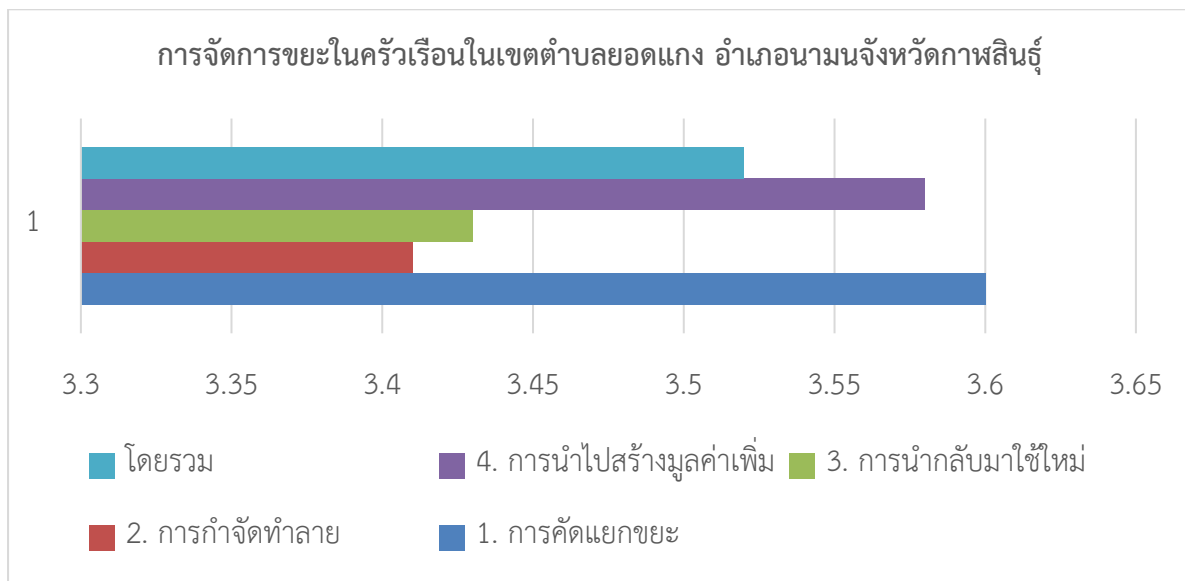
5.2.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอ นามนจังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการจัดการขยะ			อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. การคัดแยกขยะ	3.60	0.89	มาก	1
2. การกำจัดทำลาย	3.41	0.90	มาก	4
3. การนำกลับมาใช้ใหม่	3.43	0.76	มาก	3
4. การนำไปสร้างมูลค่าเพิ่ม	3.58	0.88	มาก	2
โดยรวม	3.52	0.61	มาก	-

จากตารางที่ 1 และ กราฟ พบว่า ระดับการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .61) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การคัดแยกขยะ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .89) การนำไปสร้างมูลค่าเพิ่ม ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .88) การนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = .76) การกำจัดทำลาย ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้การวิเคราะห์ด้วย (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ตัวแปรอิสระ	b	S.E.	β	t	Sig.
a ค่าคงที่ (Constant)	1.214	.158	-	7.703	.000
1. ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น	.415	.030	.638	13.656	.000*
2. ปัจจัยด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง	.168	.040	.193	4.257	.000*
3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน	.064	.032	.092	2.013	.045*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $R = .759$, $R^2 = .577$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) เท่ากับ 0.759 ($R = .759$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบล ยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) ในระดับสูง

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) เท่ากับ .577 ($R^2 = .577$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการจัดการขยะในครัวเรือน ในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) ได้ร้อยละ 57.70

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น (X_5) ($\beta = .638$)

3.2 ปัจจัยด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง (X_2) ($\beta = .193$)

3.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน (X_3) ($\beta = .092$)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 1.214 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้ แทนค่าในสูตร $\hat{Y} = 1.214 + 0.415 (X_5) + 0.168 (X_2) + 0.064 (X_3)$ แทนค่าในสูตร $\hat{Z} = 0.638 (X_5) + 0.193 (X_2) + 0.092 (X_3)$ เมื่อ $\hat{Y}$ และ $\hat{Z}$ = ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแก่ง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

4.1 ผู้นำชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้คนในชุมชนมีการคัดแยกประเภทขยะก่อนนำไปทิ้ง

4.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักกำจัดขยะประเภท เศษกิ่งไม้ ใบไม้ ใบหญ้า เพื่อลดภาระในการจัดเก็บขยะ

4.3 ควรซ่อมแซมเสื้อผ้า รองเท้า เบื้องต้นเป็นการประหยัดรายจ่าย

4.4 ประชาชนควรรู้จักเก็บรวบรวมขยะที่รีไซเคิลได้ไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าหยิบมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกงได้ให้ความสำคัญกับนโยบายในการจัดการขยะ มีการวางแผนการจัดเก็บขยะร่วมกับสมาชิกสภาตำบล คณะกรรมการชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรู้จักคัดแยกขยะในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอกอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย (2) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง (3) ทักษะในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (4) พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยะ หาญพิชัย (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำนายารายณ์ อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำนายารายณ์ อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมะลิวัลย์ สีหะวงษ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ปัจจัยด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบในตัวเอง ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกงมีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างทั่วถึงประชาชนส่วนใหญ่มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเสียงตามสายและสื่อออนไลน์จากเผยแพร่ขององค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และโชติ บดีรัฐ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยก ขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบ คัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทและให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูล

[279]

Citation:

เฉลิมพล ศรีวิบูลย์, สันญา เคนาภูมิ, และ เสาวลักษณ์ โกศลจิตติอมพร. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (1), 271-282.

Sriwiboon, C., Kenaphoom, S., & Kosonkittiporn, S. (2023). Factors Influencing Household Waste Management in Yod Kang Subdistrict Na Mon District Kalasin Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (1), 271-282; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.18>

ฝอยแบบผสมผสาน โดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ยและการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจ รับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

2.2 ปัจจัยด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบในตัวเอง มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างจิตสำนึกในตนเองเกี่ยวกับการตระหนักในปัญหาขยะ ตลอดจนช่วยลดปัญหาขยะที่ต้นทางจากครัวเรือนได้มาก ทำให้สมาชิกในครัวเรือนสามารถคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้งเพื่อลดภาระให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลได้ สอดคล้องกับ หฤทัย อาจปฐ (2554: 37) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นความตระหนักของบุคคล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนา ที่จะช่วยเหลือสังคมต้องการเข้าไปแก้ไขโดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองสามารถร่วมแก้ไขปัญหาลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกับคนในสังคมนั้น

2.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีบทบาทสำคัญในชุมชนที่ทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนน่าอยู่ ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการจัดการขยะในครัวเรือน ด้วยการรู้จักคัดแยกขยะ ทำลายขยะบางประเภท นำกลับมาใช้ใหม่ และสร้างมูลค่าจากขยะ และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมชุมชนให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร บุญมี ธวัชทะเพชร นภารัตน์ พุฒนา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวการจัดการ ขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเป็ดอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนมีการนำขยะไปรวมตามจุดรวบรวมตามเวลาที่กำหนด ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าธรรมเนียมจัดการขยะของชุมชนเข้าร่วมรับความรู้เรื่องขยะประเภทขยะอันตรายจุดรวบรวมขยะที่หน้าบ้าน และด้านการประเมินผลมีส่วนร่วมในการ เป็นกรรมการติดตามผลการดำเนินการตามแผนของชุมชนมีการติดตามผลการดำเนินการในทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรรณรงค์การเลือกใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าใส่เมื่อไปซื้อสิ่งของหรือจ่ายตลาดเพื่อช่วยลดปริมาณ การขยะประเภทถุงพลาสติกให้ลดลงและลดภาระค่าใช้จ่ายในด้านงบประมาณในการจัดเก็บขยะ

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาถังขยะให้เพียงพอและรณรงค์ในการจัดเก็บขยะอย่างถูกวิธีคัดแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์และนำขยะไปทิ้งในบริเวณที่ทางหน่วยงานจัดไว้ให้

3. ควรรณรงค์การคัดแยกขยะประเภทขวดพลาสติกมารีไซเคิลใช้ซ้ำอีกครั้ง หรือรวบรวมไว้เพื่อจำหน่าย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ควรพาตัวแทนผู้นำชุมชนไปศึกษาดูงานหรือเชิญวิทยากรมาจัดอบรมให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะประเภทเศษอาหาร เศษใบไม้ โดยการนำไปสร้างมูลค่าทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตรหรือจำหน่ายเป็นรายได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบในการจัดการขยะในชุมชน โดยเน้นการจัดการโดยมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเล็งเห็น ความสำคัญในปัญหาขยะและปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เริ่มต้นด้วยการคัดแยกขยะ ลดการใช้พลาสติกที่ไม่จำเป็น

2. ควรศึกษา รูปแบบการจัดเก็บและทำลายขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกลง อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลยอดแกลงกับการจัดการขยะในครัวเรือนในเขตตำบลอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กนกอร บุญมี, ธวัช ทะเพชร และณภารัตน์ พุฒนาค. (2560). แนวทางการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม*, 4(2), 85-98.

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2561). การคัดแยกขยะเริ่มต้นได้ที่ตัวคุณ. Retrieved from: <https://multimedia.anamai.moph.go.th/help-knowledgs/waste-management/>.

จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และโชติ บดีรัฐ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(7), 276-277.

มะลิวัลย์ สีหะวงษ์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเพชรบูรณ์

รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). *ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์ มหาสารคาม*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

.....
สุริยะ หาญพิชัย. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มในรายวิชา
สถานการณ์โลกปัจจุบัน. วารสารลวงศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 4 (1), 15-26.

หุทัย อาจปฐ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และ
ความสามารถในการเรียนรู้ ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพฯ.*

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยานิพนธ์พยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกง. (2564). *บริบททั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกง.* ภาพสีนํ้า:
องค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกง.

Yamane, T., (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rded). New York: Harper and Row
Publications.